

A Study of Teaching Method to Improve the Understanding of Democracy in the Contemporary Thai History Class

Peeraya Mahakittikun

Lecturer in Department of Humanities, Faculty of Liberal Arts, Rangsit University

Received: November 3, 2017

Revised: April 18, 2018

Accepted: May 7, 2018

Abstract

The purposes of this study were: 1) to improve teaching method and to enhance students' knowledge in democracy; and 2) to enhance effectiveness of instruction of the Thai history course through the application of the research findings. The subjects of the study were 149 students who registered in the course Contemporary Thai History (HUM 114) in the summer term of the academic year 2013. The course consisted of 2 sections. The data collecting instruments included exercises encouraging students to self-study, and a post-test.

According to the results, the students in section 01 (treatment group) was better aware of the meaning and authority of democracy than the student in section 02 (control group), the significance of which was at 0.05. Moreover, the experimental group had significantly better learning achievement than the control group at 0.05.

Keywords: Classroom research, teaching and learning development, democracy, university students

การพัฒนาวิธีการสอนและการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย

พิรยา มหากิตติคุณ

อาจารย์ประจำ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ได้รับบทความ: 3 พฤศจิกายน 2560

ปรับปรุงแก้ไข: 18 เมษายน 2561

ตอบรับตีพิมพ์: 7 พฤษภาคม 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเทคนิค วิธีการสอนและการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมาจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย (HUM114) ในภาคเรียนที่ 3 (ฤดูร้อน) ปีการศึกษา 2556 ของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 149 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือแบบฝึกหัดเพื่อเสริมทักษะการค้นคว้าด้วยตนเอง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ภายหลังการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ Independent Samples t-Test

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษากลุ่ม 01 (กลุ่มทดลอง) มีความรู้ความเข้าใจความหมายและการใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตยดีกว่ากลุ่ม 02 (กลุ่มควบคุม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การวิจัยชั้นเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน ประชาธิปไตย นักศึกษามหาวิทยาลัย

บทนำ

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมากกว่า 80 ปีแล้ว แต่ประเทศไทยยังคงมีปัญหาเรื่องความเป็นและไม่เป็นประชาธิปไตยอยู่มาก เนื่องจากกว่า 80 ปีที่ผ่านมามีการใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 20 ฉบับ มีรัฐประหารถึง 13 ครั้ง มีความพยายามจะยึดอำนาจแต่ไม่ประสบผลสำเร็จกลายเป็นกบฏอีกมากมายหลายครั้ง สะท้อนให้เห็นถึงเสถียรภาพของระบบการเมืองได้เป็นอย่างดี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากคนไทยส่วนใหญ่มิได้ถูกปลูกฝังให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้ไม่ตระหนักถึงหลักการ วิธีการได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจ การสิ้นสุดลงแห่งอำนาจ และความสำคัญของการนำตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจ ตามกระบวนการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ(2553: ง, 4-5) ที่เสนอว่ามีประชาชนถึงร้อยละ 49.8 ไม่เคยอ่านกฎหมายรัฐธรรมนูญเลย มีประชาชนเพียงร้อยละ 2.8 เท่านั้นที่อ่านกฎหมายรัฐธรรมนูญทั้งหมด มีประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญในระดับที่ “น้อย” และ “ไม่มีความรู้/ความเข้าใจ” ในระดับที่ใกล้เคียงกันอย่างมากคือ ร้อยละ 37.7 กับ 37.3 ตามลำดับ ในขณะที่มีประชาชนเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจรัฐธรรมนูญในระดับที่ “มาก” และเมื่อพิจารณาลงไปในระดับภาค ยังพบอีกว่าประชาชนส่วนใหญ่ทุกภาคมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญในระดับที่น้อยจนแทบจะไม่มีความรู้หรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญเลยเช่นเดียวกับภาพรวม

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยภาคสนามของอมร รัชสาสดีและคณะ (2546: 72-74) ที่ได้สำรวจว่าหลังจากใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาแล้ว 5 ปีเศษ บุคคลชั้นนำในสังคมไทยกลุ่มต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและกฎหมายรัฐธรรมนูญมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้ต่ำกว่ากลุ่มอื่นอย่างไม่น่าเป็นไปได้ ทั้งๆที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยก่อนหน้านี้ของสมบัติ อารังธวังศ์ (2541: 190, 217) ที่ได้สำรวจทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครในวาระที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 ได้เปิดโอกาสให้มีการขยายสิทธิการเลือกตั้งแก่เยาวชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์เป็นครั้งแรก ก็พบเช่นเดียวกันว่ามีเยาวชนเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยมาก ในขณะที่เยาวชนอีกเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 71.3 ที่คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยระดับปานกลางและอีกร้อยละ 24.1 ที่คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยระดับเล็กน้อยมาก

ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นประจักษ์พยานที่ชี้ให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตยเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เพราะคุณภาพและประสิทธิภาพของการปกครองระบอบประชาธิปไตยย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนว่าเป็นผู้มีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักการและวิธีการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด ทั้งที่ปรากฏตามเนื้อหาสาระของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ใช้ ณ เวลานั้นและตามหลักสากลทั่วไป รวมถึงความสามารถในการนำหลักการเหล่านั้นไปประพฤติปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวันจนก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมการเมืองที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

ด้วยเหตุนี้จึงไม่แปลกที่ตลอดระยะเวลากว่า 80 ปีที่ผ่านมา สังคมไทยยังคงวนเวียนอยู่กับปัญหาว่าด้วยการกบฏ รัฐประหาร การเขียน การยกเลิก การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ การก้าวถ่ายแย่งชิงอำนาจระหว่างสถาบันการเมือง การทุจริตเลือกตั้ง การซื้อสิทธิขายเสียงของบรรดานักการเมืองตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของงานวิจัยจำนวนมากมีไม่น้อยที่พยายามตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและความพยายามที่จะปฏิรูปการเมืองทั้งระบบดังที่ปรากฏในประเทศไทยปัจจุบัน

โครงการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เรื่อง “การพัฒนาวิธีการสอนและการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตที่เรียนวิชา HUM114 (ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย)” จึงเป็นงานวิจัยขนาดเล็กที่มีจุดเริ่มต้นมาจากปัญหาที่พบในชั้นเรียนว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัยยังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยคลาดเคลื่อน นักศึกษาไม่สามารถอธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ ระบอบประชาธิปไตย หลักการแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจ ระหว่างสถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ไม่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างการใช้อำนาจที่มีความเป็นประชาธิปไตย กับการใช้อำนาจในลักษณะเผด็จการ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในวิชานี้ เนื่องจากเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาพัฒนาการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไทยที่เคลื่อนไหวมาโดยลำดับ นับตั้งแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ตลอดระยะเวลากว่า 80 ปีมานี้ ระบอบการเมืองการปกครองนอกจากจะเป็นที่มาของการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมที่เป็นและไม่เป็นประชาธิปไตยในระดับประชาชนด้วย

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อพัฒนาวิธีการสอนและการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักศึกษา
2. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ทบทวนวรรณกรรม

จากการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา แม้จะยังไม่ปรากฏงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องนี้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่สนใจศึกษาความรู้ความเข้าใจที่คนไทยมีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่เป็นจำนวนมาก แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ **ลักษณะแรก** เป็นงานที่เน้นการสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทศนคติทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีตั้งแต่ นักเรียน นิสิตนักศึกษา ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร

นักการเมือง และผู้นำสังคมกลุ่มต่าง ๆ นิสิตนักศึกษาจะเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับความสนใจมากที่สุด งานที่สำคัญมี สุจิต บุญบงการ(2514) เรืออากาศโทไกรฐ จีระแพทย์(2519) รัตนภรณ์ มหาศวานนท์(2520) ณพวัฒน์ อารยวงศ์กูร(2537) รองลงมาเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษานักเรียนและเยาวชน มีงานของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2541) สุภาพร ชัยฤกษ์(2552) และงานวิจัยที่มุ่งศึกษาข้าราชการฝ่ายพลเรือน ดำรงจ ทหาร นักการเมืองและผู้นำสังคม มีงานของเรืองศักดิ์ จริตเอก(2528) อมร รักษาสัตย์(2546) และจิรพงษ์ รุจิเรศวร(2548)

ลักษณะที่สอง จะเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดทางการเมือง กับ พฤติกรรมทางการเมืองของประชากรกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ อาทิงานของสุรพล สายพันธ์ (2519) สมพร เขียวเม่น(2520) วิชิต นวลแก้ว(2521) ปวิณ ชำนิประศาสน์(2529) และ**ลักษณะที่สาม** จะเน้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดทางการเมือง และ พฤติกรรมทางการเมืองของประชากรกลุ่มตัวอย่าง อาทิงานของฐิติ วิทยสธนะ(2542, 2544)

ประเด็นที่น่าสนใจจากการงานวิจัยเหล่านี้คือข้อสังเกตจากงานของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2541) และ สุภาพร ชัยฤกษ์(2552) ซึ่งให้ความสนใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมประชาธิปไตยไปยัง กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนและเยาวชน โดยสมบัติ อารังธัญวงศ์นั้นได้ให้ข้อเสนอแนะด้วยว่าถ้ามีการพัฒนา หลักสูตรและปรับปรุงระบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และแม้แต่การศึกษานอกระบบ โดยผ่านการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ผ่านสถาบันครอบครัวและหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ย่อมจะช่วยให้ผู้เรียน ซึ่งยังคงเป็นเยาวชนได้เติบโตต่อไปเป็นพลเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีทางการเมืองและตระหนักใน คุณค่าของระบอบประชาธิปไตย เหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการค้นหาวิธีจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยพัฒนานิสิตนักศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจสังคมไทยและระบอบประชาธิปไตยอย่างลึกซึ้งเพิ่มมากขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบสิ่งที่พบเจอในชีวิตจริง หลักการ กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของ สังคม และสามารถนำไปขยายผลต่อเพื่อพัฒนาตนให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะของการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ประชาธิปไตย อันเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาชาติที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่กล่าวว่า “ใน กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์...” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 74 ก/หน้า 1/19 สิงหาคม 2542) และ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2558 ที่มีเป้าหมายต้องการ พัฒนานักศึกษาให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดี มีทักษะในการ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาตนให้เป็นผู้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อนำทักษะและความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปในอนาคต (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132/ตอนพิเศษ 295 ง/หน้า 3/13 พฤศจิกายน 2558)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของงานวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย(HUM114) ในภาคเรียนที่ 3 (ฤดูร้อน) ปีการศึกษา 2556 ของมหาวิทยาลัยรังสิต รวม 2 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 149 คน แบ่งเป็น

กลุ่ม 01 จำนวน 82 คน กำหนดให้เป็น “กลุ่มทดลอง” หมายถึงนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่ม 01 ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยผู้สอนจะบรรยายเฉพาะเนื้อหาที่เป็นพัฒนาการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ควบคู่กับการมอบหมายแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนไปศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองในหัวข้อที่ว่าด้วยความหมายและวิธีการใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตย จากนั้นจะมีการนำคำตอบที่ได้มาใช้ในการอภิปรายประกอบการเรียนการสอนทุกบทร่วมกัน

กลุ่ม 02 จำนวน 67 คน กำหนดให้เป็น “กลุ่มควบคุม” หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย(HUM114) กลุ่ม 02 ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการบรรยายเพียงอย่างเดียว

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

3.2 กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

4.1 แบบฝึกหัดเสริมทักษะการค้นคว้าด้วยตนเอง กำหนดให้นักศึกษาทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อใหญ่ แต่คำถามที่จะนำมาใช้ในการวิจัย จะใช้เพียงข้อแรก คือ ข้อ 1 ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 15 ข้อย่อย ในทางปฏิบัติผู้สอนจะมอบหมายให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด ด้วยการตอบคำถามข้อที่ 1-2 กำหนดส่งในสัปดาห์ที่ 4 ของการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียนจบบทที่ 2 ในช่วงเวลาเดียวกัน ส่วนคำถามข้อ 3-4 จะกำหนดให้ส่งในช่วงก่อนสอบปลายภาค ประมาณสัปดาห์ที่ 12 ของการเรียนการสอน คำถามข้อที่ 1 นี้ผู้สอนจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษ โดยใช้เป็นแกนกลางที่ต้องสอนควบคู่ไปกับเนื้อหาตั้งแต่บทที่ 2 จนถึงบทที่ 7 เพื่อให้ นักศึกษาได้ใช้เป็นตัวชี้วัด แนวความคิด กระบวนการได้มาซึ่งอำนาจ ลักษณะการใช้อำนาจ และการสิ้นสุดลงแห่งอำนาจของระบบการเมืองไทยที่มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ เพื่อวิเคราะห์ว่าระบบการเมืองในแต่ละช่วงเวลานั้นมีความเป็นประชาธิปไตย หรือมีความเป็นเผด็จการมากน้อยแตกต่างกันอย่างไร พิจารณาได้จากอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น และความเป็น-ความไม่ เป็นประชาธิปไตยดังกล่าวนี้มีผลกระทบต่อการกำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมอย่างไร

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ภายหลังการเรียน แยกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบ่งเป็น 4 คำถามย่อยคือ สถานภาพ เพศ ภูมิลำเนา และช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความหมายและการใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตย มีทั้งหมด 32 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อ 1-7 คำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบอบประชาธิปไตย (รวม 7 ข้อ)

ส่วนที่ 2 ข้อ 8-10 คำถามเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวม 3 ข้อ)

ส่วนที่ 3 ข้อ 11-28 คำถามเกี่ยวกับหลักการแบ่งแยก การตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย (รวม 18 ข้อ)

ส่วนที่ 4 ข้อ 29-32 คำถามเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (รวม 4 ข้อ)

4.3 คะแนนสอบปลายภาคของนักศึกษา

5. การจำแนกผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้คำถามถูก-ผิด รวม 32 ข้อเป็นการวัดระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำแนกออกเป็น 5 ระดับดังนี้

5.1 ผู้ที่ตอบคำถามถูกต้องระหว่าง 25-32 ข้อ จัดว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด หรือเป็นนักเสรีประชาธิปไตยสูง

5.2 ผู้ที่ตอบคำถามถูกต้องระหว่าง 18-24 ข้อ จัดว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย(ในระดับ)ปานกลาง

5.3 ผู้ที่ตอบคำถามถูกต้องระหว่าง 13-18 ข้อ จัดว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อย หรือมีความเป็นนักอนุรักษนิยม

5.4 ผู้ที่ตอบคำถามถูกต้องระหว่าง 7-12 ข้อ จัดว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อยมาก หรือมีความเป็นนักอนุรักษนิยมและศักดินานิยมมาก

5.5 ผู้ที่ตอบคำถามถูกต้องระหว่าง 1-6 ข้อ จัดว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อยมากที่สุด หรือมีความคิดทางการเมืองโน้มเอียงไปทางนิยมระบอบเผด็จการมากกว่า

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ภายหลังการเรียนในคาบเรียนสุดท้ายก่อนสอบปลายภาคและนำผลสอบปลายภาคที่ได้ไปหาค่าสถิติ

7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม EXCEL เพื่อคำนวณสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

7.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามเพศ สถานภาพ (รหัสประจำตัว ชั้นปี คณะที่สังกัด มาจากภูมิลำเนาใด) และช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร

7.2 Independent Samples t-Test

ผลการวิจัย

1. ภูมิหลัง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย(HUM114) ทั้งสองกลุ่มมาจากคณะนิเทศศาสตร์มากที่สุด รองลงมาเป็นคณะวิทยาศาสตร์ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มาจากชั้นปีที่ 2 มากที่สุด รองลงมาคือชั้นปี 3 มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมากกว่าจะอยู่ในกรุงเทพฯ นักศึกษาเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่าน

ทาง Line มากที่สุด รองลงมาคือ Facebook และ Cable TV ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่ม พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมาจากคณะนิเทศศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นคณะวิทยาศาสตร์ ส่วนนักศึกษากลุ่มควบคุม มาจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นคณะวิทยาศาสตร์ แม้ว่าทั้งสองกลุ่มจะมี นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ แต่กลุ่มทดลองกลับมีนักศึกษาชั้นปี 3 เป็นอันดับรอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมกลับมี นักศึกษาชั้นปี 1 เป็นอันดับรอง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงผลดังตารางที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการตรวจสอบองค์ความรู้ของนักศึกษาภายหลังการเรียน เพื่อพิจารณาว่านักศึกษามี ความรู้ความเข้าใจความหมายและการใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตยโดยภาพรวมมากน้อยเพียงใด พบว่า นักศึกษาทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อย หรือมีความเป็นนัก กอนุรักษนิยมสูง รองลงมา เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่ม พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยน้อย หรือมีความเป็นนักกอนุรักษนิยมสูง รองลงมา เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษากลุ่มควบคุมนั้น แม้นักศึกษาส่วนมากจะมีความรู้ความเข้าใจการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อย หรือมีความเป็นนักกอนุรักษนิยมสูงกว่ากลุ่มทดลอง แต่รองลงมา นักศึกษากลับ มีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อยมาก หรือมีความเป็นนักกอนุรักษนิยมและศักดินานิยม มากกว่า

จึงสรุปได้ว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจความหมายและการใช้อำนาจตามระบอบ ประชาธิปไตยดีกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X}_1 = 16.06$ และ $\bar{X}_2 = 13.98$ ตามลำดับ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3.3.1

2.2 เมื่อพิจารณาถึงการตอบคำถามเกี่ยวกับความหมายและการใช้อำนาจตามระบอบ ประชาธิปไตยในแต่ละส่วน พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ดีกว่ากลุ่ม ควบคุม กล่าวคือ

ส่วนที่ 1 นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้เรื่ององค์ประกอบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยดีกว่า กลุ่มควบคุม ($\bar{X}_1 = 4.75$ และ $\bar{X}_2 = 3.98$ ตามลำดับ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 2 นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุม ($\bar{X}_1 = 2$ และ $\bar{X}_2 = 0.66$ ตามลำดับ)

ส่วนที่ 3 นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องหลักการแบ่งแยก ตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจตามการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยดีกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X}_1 = 7.54$ และ $\bar{X}_2 = 6.73$ ตามลำดับ) แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 4 นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามการปกครองตามในระบอบประชาธิปไตยดีกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X}_1 = 1.77$ และ $\bar{X}_2 = 1.34$ ตามลำดับ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.3 ผลสอบปลายภาค นักศึกษากลุ่มทดลองยังคงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X}_1 = 31.14$ และ $\bar{X}_2 = 28.27$ ตามลำดับ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3.3.2

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ภายหลังการเรียนและผลสอบปลายภาคของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คำถาม	ตัวแปร	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	t-Stat	p-value
ภาพรวม						
(4.2.1)	กลุ่มทดลอง	65	16.06	4.93		
(ข้อ 1-32)	กลุ่มควบคุม	41	13.98	21.37	2.60*	0.00
ส่วนที่ 1						
1(4.2.2)	กลุ่มทดลอง	65	4.75	0.75		
(ข้อ 1-7)	กลุ่มควบคุม	41	3.98	3.17	2.61*	0.01
ส่วนที่ 2						
2(4.2.2)	กลุ่มทดลอง	65	2	1.93		
(ข้อ 8-10)	กลุ่มควบคุม	41	0.66	0.77	0.44	0.33
ส่วนที่ 3						
3(4.2.2)	กลุ่มทดลอง	65	7.54	2.94		
(ข้อ 11-28)	กลุ่มควบคุม	41	6.73	6.45	1.79*	0.04
ส่วนที่ 4						
4(4.2.2)	กลุ่มทดลอง	65	1.77	0.84		
(ข้อ 29-32)	กลุ่มควบคุม	41	1.34	1.03	2.25*	0.01
ผลสอบปลาย						
ภาค	กลุ่มทดลอง	65	31.14	84.28		
(4.2.3)	กลุ่มควบคุม	41	28.27	41.30	1.89*	0.03

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองหนึ่งที่มีพัฒนาการมายาวนานและแพร่หลายมากที่สุดในปัจจุบัน เป็นระบอบการปกครองที่ถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประชาชนเป็นทั้งเจ้าของระบอบการปกครอง เป็นผู้กระทำการในการปกครอง และเป็นเป้าหมายของการปกครอง สิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาของระบอบประชาธิปไตยในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา รวมทั้งประเทศไทย คือประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยยังไม่รับรู้ว่าอำนาจนั้นเป็นของตน (People power) ประชาชนยังไม่รับรู้ว่าตนพึงมีสิทธิเสรีภาพ (Right and Liberty) มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (Equality) และประชาชนทั้งหลายยังไม่ได้มีโอกาสและยังไม่มี ความพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบ ควบคุมและถ่วงดุลอำนาจเหล่านั้น ตามวิถีทางของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สำหรับประเทศไทย ผู้วิจัยได้เคยกล่าวในเบื้องต้นมาแล้วว่าสำนักงานสถิติแห่งชาติ(2553: ง, 4-5) ได้ทำการสำรวจมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 แล้วพบว่าประชาชนเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้นที่ยอมรับว่าตนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในระดับที่มาก แต่ยังมีประชาชนอีกร้อยละ 75 ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในระดับที่น้อยจนแทบจะไม่มีความรู้ หรือไม่เข้าใจเลย สอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำมาก่อนของสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2541: 190, 217) ที่ทำการวิจัยภายหลังการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับที่ 5) พ.ศ.2538 อันเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายสิทธิการเลือกตั้งแก่เยาวชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์เป็นครั้งแรก ทำให้พบว่ามีความรู้เพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยมาก ในขณะที่มีเยาวชนอีกกว่าร้อยละ 70 ที่คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยระดับปานกลาง และเยาวชนที่เหลืออีกถึง 1 ใน 3 คือกลุ่มเยาวชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับที่เล็กน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ด้วยเช่นเดียวกันที่พบว่า นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัยมีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยน้อย หรือมีความเป็นนักอนุรักษ์นิยมสูง ความไม่เข้าใจแนวคิด หลักการ และวิธีการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยข้างต้น จึงเป็นต้นทางของปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมาทุกปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่ตัวระบบการเมือง ตัวนักการเมือง หรือแม้แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง ข้าราชการ และภาคเอกชนทุกระดับ รวมถึงการมีวัฒนธรรมอีกหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น รากฐานของปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งจึงเกิดจากการที่ประชาชนไม่เข้าใจเนื้อแท้ของระบอบประชาธิปไตย เป็นเหตุให้ถูกผู้มีอำนาจชักจูง โน้มน้าว ดบตา หลอกลวงได้โดยง่าย จนอาจกล่าวได้ว่าความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยของคนไทยเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต 2553)

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำประเด็นที่ได้รับจากงานวิจัยของสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2541) และสุภาพร ชัยฤกษ์(2552) มาต่อยอด โดยทดลองทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดเล็ก (Classroom Research) เพื่อค้นหารูปแบบและเทคนิควิธีการสอนเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในระดับอุดมศึกษา โดยสร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการจัดการความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการมอบหมายให้ทำแบบฝึกหัดและรายงาน ใช้วิธีการตั้งคำถามที่ผู้เรียนต้องฝึกทักษะการค้นคว้าหาความรู้จากข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมากมาย เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามพื้นฐานทั่วไปก่อนว่าระบอบประชาธิปไตยคืออะไร

มีหลักการที่สำคัญอะไรบ้าง ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าควรมีลักษณะอย่างไร ระบอบประชาธิปไตยตัวแทน (Representative Democracy) คืออะไร แตกต่างกับระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) อย่างไรบ้าง การใช้อำนาจของระบอบเผด็จการกับระบอบประชาธิปไตยมีความแตกต่างกันอย่างไร คำว่าอำนาจอธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ คืออะไร บุคคลและสถาบันต่อไปนี้คือนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐสภา และศาล มีที่มาอย่างไร มีการแบ่งปันอำนาจหน้าที่ มีการตรวจสอบอำนาจซึ่งกันและกันอย่างไรบ้าง ปัจจุบันมีการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อกำกับ ตรวจสอบการใช้อำนาจ องค์กรอิสระนี้คืออะไร มีอะไรบ้าง เป็นต้น

ต่อจากคำถามข้างต้นที่ผู้เรียนต้องค้นคว้า นำมาเรียบเรียงเพื่อตอบคำถามด้วยตนเอง ยังมีคำถามในแบบฝึกหัดข้ออื่น ๆ ที่ผู้เรียนต้องใช้ระเบียบวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ในการศึกษาจากแหล่งความรู้ทั้งหลาย ทั้งที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ เว็บไซต์ และการไปทัศนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ร่วมกับการศึกษาเพิ่มเติมผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ของรายวิชา (e-Learning) แล้วนำความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้ มาคิด วิเคราะห์ และอภิปรายเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์การเมืองไทยตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ทำคู่ขนานกันระหว่างภาคทฤษฎี กับการนำทฤษฎีมาเทียบเคียงกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ (case study) ร่วมกับการบรรยายที่เน้นการเปรียบเทียบระหว่างความเป็นไปภายในประเทศไทยกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในช่วงเวลาเดียวกัน

ในอดีต ผู้วิจัยเคยจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยายควบคู่กับการเปิดสารคดีและการมอบหมายแบบฝึกหัด-รายงาน แต่มีข้อสังเกตจากสอนมาระยะหนึ่งแล้วว่า นักศึกษายังไม่เข้าใจแนวคิด หลักการของระบอบประชาธิปไตยมากพอที่จะประเมินได้ว่าการใช้อำนาจของรัฐบาลในแต่ละสมัยมีความเป็นประชาธิปไตยหรือเป็นเผด็จการมากน้อยแตกต่างกันอย่างไร มีผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายในการพัฒนาระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศอย่างไรบ้าง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแตกต่างกับประเทศอื่น ๆ อย่างไรบ้าง โครงการวิจัยนี้จึงแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม เพื่อประเมินว่า ระหว่างการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิม (กลุ่มควบคุม) กับการสอนรูปแบบใหม่ (กลุ่มทดลอง) ที่สร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนฝึกทักษะการจัดการความรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้นกว่าเดิม บรรยายให้น้อยลง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นเช่นใด ผลการวิจัยที่ได้จึงสอดคล้องตามสมมติฐานที่กำหนด และยังสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นพฤติกรรม การเรียนรู้ของบลูม (Bloom' Taxonomy) ของ Benjamin S. Bloom และคณะ (1956: 10-24) ที่นำเสนอไว้ในส่วนของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งภายหลังจาก Lorin Anderson และ David Krathwohl ได้ร่วมกันปรับปรุงให้ดีขึ้น เรียกว่า Bloom' Taxonomy Revise (วิวัฒน์ ชัดติยะมาน และฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ 2548-2549: 34-42) ในแง่ที่ว่าผู้ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีทั้งสิ่งที่เป็นความรู้ความเข้าใจ หลักการและวิธีการที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย สามารถสรุปใจความ อธิบาย วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และลงความเห็นได้ว่าระบอบประชาธิปไตยไทยที่พัฒนามาในแต่ละช่วงเวลานั้นมีคุณลักษณะเฉพาะอย่างไร สามารถเปรียบเทียบความเหมือนกัน ความแตกต่างกันได้ วิเคราะห์เชื่อมโยงต่อได้ว่าระบบ

การเมืองในแต่ละสมัยได้ก่อให้เกิดการกำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้านได้อย่างไร และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปได้ อันเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสร้างตนไปสู่การเป็นผู้รักการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบนี้จะให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย สามารถพัฒนาตนและสังคมไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The Participant Political Culture) ที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจระบบการเมืองเป็นอย่างดี ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อควบคุม กำกับ และตรวจสอบให้ผู้ปกครองใช้อำนาจให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนหม่มาก

ข้อเสนอแนะ

การถ่ายทอดให้ความรู้ หรือการกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง (political socialization process) เป็นหัวใจสำคัญของทุกระบบการปกครอง เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้มีเอกภาพและมีเสถียรภาพ การปรับปรุงการศึกษาในระบบให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเป็นกลไกที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ผลจากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนการสอนเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร สภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาอุปสรรค ปัจจัยทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสำรวจว่าเพราะเหตุใดผลการศึกษาในระบบที่เป็นอยู่จึงทำให้องค์ความรู้เรื่องระบอบประชาธิปไตยและกฎหมายรัฐธรรมนูญของประชาชนชาวไทยไม่อยู่ในระดับที่ควรจะเป็น จะมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไรที่จะช่วยทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกจากจะต้องเน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้รายละเอียดเพิ่มมากขึ้นทั้งในมิติขององค์ความรู้อันเป็นภาคทฤษฎี การฝึกฝนทักษะการจัดการความรู้ผ่านการศึกษาเฉพาะกรณี(case study) และควรจะต้องมีกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ร่วมสมัย เพื่อเป็นทั้งการฝึกทักษะในลักษณะของภาคปฏิบัติ สร้างสีสันความน่าสนใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาจิตสำนึกทางการเมืองและจิตสาธารณะไปในเวลาเดียวกัน

2. การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยนอกกระบวนการศึกษาควรถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกสถาบัน ตั้งแต่สถาบันทางสังคมหน่วยที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุดคือสถาบันครอบครัว ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการเลี้ยงดู อบรม สร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของสมาชิกทุกคนให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย สถาบันต่อมาที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้คือ รัฐบาล โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาทุกระดับของชาติ รวมถึงหน่วยงานราชการ สถาบันรัฐสภา ศาล และองค์กรอิสระ ตลอดจนสื่อสารมวลชน และการเมืองภาคประชาชน ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการใช้อำนาจ ตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจ และเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่

สาธารณะ ทั้งในรูปแบบของการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างอันดีและการจัดโครงการรณรงค์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (โปรดพิจารณาเพิ่มเติม เศรษฐวัฒน์ โชควรกุล วิกานดา ชัยรัตน์ และ เกรียงศักดิ์ โชควรกุล, 2560)

กล่าวโดยสรุป การจะพัฒนาระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้นนั้นไม่อาจสำเร็จได้ด้วยบุคคลคนเดียว หรือคณะบุคคล หรือปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง ย่อมยังต้องอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำรัฐธรรมนูญเพื่อปฏิรูปการเมืองทั้งระบบ การปฏิรูปเพื่อกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ และการปฏิรูปในส่วนของภาคประชาชน การกล่อมเกลາทางการเมือง (political socialization) ผ่านการศึกษาในระบบและนอกระบบจึงเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมของพลเมืองให้เป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพื่อให้กระบวนการของระบอบการเมืองมีความเป็นประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้นและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- เกษณี เทشنا. (2548). การศึกษาความรู้และเจตคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 8(1), 148-162.
- ไกรวุธ จีระบุตร. (2523). *ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรพงษ์ รุจิเรขวัต. (2548). *เจตคติต่อการปกครองในระบอบของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ*. สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จิตติ วิทยสธนะ. (2544). *ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย*. (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จิตติ วิทยสธนะ. (2542). *พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย*. (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ณพวัฒน์ อารยางค์กูร. (2537). *การศึกษาเชิงเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นนท์ณิ ดุลยวิสิทธิ์. (2553). *การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของไทย ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นลินธร กิจจาธิการกุล. (2523). *ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปวิณ ชำนิประศาสน์. (2529). *ความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติดุปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย: ศึกษากรณีนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2558. (2558, 13 พฤศจิกายน).
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง. หน้า 1-28.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2553). *คนไทยกับรัฐธรรมนูญ* โดย ASTV ผู้จัดการรายวัน. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559, จาก <http://www.manager.co.th/daily/ViewNews.aspx?NewsID=9530000156581>
- เยาวภา ประคองศิลป์ และคณะ. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องศึกษาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 11(1), 5-17.
- รัตนภรณ์ มหาศรานนท์. (2520). *โมเดลเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เรืองศักดิ์ จริตเอก. ร.ต.อ. (2529). *ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจสันติบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วิจิต นวลแก้ว. (2521). *ความคิดเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองของไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วิวัฒน์ ชัดติยะมาน และฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2549). การปรับเปลี่ยนจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม Revised Bloom's Taxonomy. *วารสารปาริชาติ*. 18(2), 34-42.
- เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล, วิภาดา ชัยรัตน์, และเกรียงศักดิ์ โชควรรกุล. (2560). แนวทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 10(4), 57 – 71.
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2541). *ทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. (รายงานการวิจัย). (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.*
- สมพร เขียวเม่น. (2520). *ความเชื่อทางการเมืองของข้าราชการไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- สุจิต บุญบงการ. (2514). นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองของไทย, *วรรณไวทยากร* ชุมชนบทความทางวิชาการถวายพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครธิพงศประพันธ์ในวโรกาสที่พระชนมายุครบ 8 พรรษา บริบูรณ์. พระนคร. สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 21-31.
- สุรพล สายพันธ์. (2519). *การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ รองผู้ว่าราชการ และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร ชัยฤกษ์. (2552). *การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย : ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- อมร รักษาสัตย์ และคณะ. (2546). *ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญของผู้นำสังคมจากการวิจัยสนาม*. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.

Translate Thai References

- Alayangkool, N. (1994). *A comparative study of the political attitude of students of the National Defense College*. Thesis for Master degree of Political Science, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Announcement of the Ministry of Education on Undergraduate Curriculum Standards. (2015, 13 November). Royal Gazette. Issue 132, Special Part 295. p 1-28. (In Thai)
- Benjamin, S. and Others. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: David McKay Co., Inc. p. 10-24. (In Thai)
- Chairerg, S. (2009). *This study aims to examine the performance of the “Enhancement of Democratic Values and Good Governmence Project”*. Thesis for Master of public Administration. (Public Policy and Strategic Management) National Institute of Development Administration. (In Thai)
- Chammiprasart, P. (1986). *Compatability of Democratic Principle and Behavior: A Cast Study of Graduate Students, Chulaongkorn University*. Thesis for Master degree of Political Science, Chulalongkorn University. (In Thai)

- Chokworakul, S., Chairat, W., Chokworakul, K. (2017). Educational Approach to create Citizenship in the democratic system with the King as Head of State to students and educational institutions in the district, Nakhon Ratchasima Province, *Local Administration Journal*, 10(4), 57 – 71. (In Thai)
- Dullayathaweesit, N. (2010). *Thai democracy and understanding of secondary school pupils and college students: a comparative study*. Thesis for Master degree of Political Science, Suan Sunandha Rajabhat University. (In Thai)
- Jirabutr, K. (1977). *The political attitudes of Thai college students*. Thesis for Master degree of Political Science, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Jritake, R. (1986). *Knowledge and understanding of politics in democratic system: a case study of Commissioned Police Officers in the Special Branch Division*. Thesis for Master degree of Political Science, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Keawmen, S. (1977). *Thai government official's political belief: a case study of the officials of the Bangkok metropolis*. Thesis for Master degree of Political Science, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Khattiyamarn, W & Phiyapimollasit, C. (2016). Revised Bloom's Taxonomy. *Parichart Journal, Thaksin University*. 18(2), 34-42. (In Thai)
- Kijjatikankul, L. (1980). *Political attitudes of the upper secondary school students*. Thesis for Master degree of Education in secondary school, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Krathwohl, R. A *Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview* (Online) Retrieved May 8, from http://www.unco.edu/cetl/sir/stating_outcome/documents/Krathwohl.pdf. (In Thai)
- Mahasaranondh, R. (1977). *Higher certificate of education students' concepts of democracy*. Thesis for Master degree of Education secondary school, Chulalongkorn University. (In Thai)
- National Statistical office. (2010). *Public Opinion Survey on the Amendments to the Constitution of the Kingdom of Thailand BE 2550*. Bangkok: National Statistical Office. (In Thai)
- Nuankeow, W. (1978). *Thinking about Thai political processes: a study of secondary education teachers in Changwad Nonthaburi*. Thesis for Master degree of Political Science, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Prakongsilpolt, Y. (2006). A Study of Learning for Development of Democratic Political Culture of the Basic Education. *Journal of the Association of Researcher*, 11(1), 5-17. (In Thai)

- Raksasat, A. et al. (2003). *Understanding of Democracy and the Constitution of Social Leaders from Field Research Understanding of Democracy and the Constitution of Social Leaders from Field Research Constitutional Association for the People*. Bangkok: Constitutional Association for the People. (In Thai)
- Rattanadilok na Phuket, P. (2010) *Thai people and constitution*. Retrieved November 5, 2010, from <http://www.manager.co.th/daily/ViewNews.aspx?NewsID=9530000156581>. (In Thai)
- Rujirakawat, J. (2548). *The Attitude toward Thai Democracy of the Private School Teachers in Samutprakan Province*. Thesis for Master degree of Public Administration, College of Government, Rangsit University. (In Thai)
- Saipan, S. (1976). *Popular participation in self-government in Bangkok metropolis: the study was especially done in case of the 1975 election for the Government, the Deputies and the Bangkok Metropolis Council members*. Thesis for Master degree of Political Science, Chulalongkorn. University. (In Thai)
- Thamrongthanyawong, S. (1998). *Research Report Political attitudes of youth in Bangkok*. (5th ed). Bangkok: National Institute of Development Administration. (In Thai)
- Thassana, K. (2005). A Study of Knowledge and attitudes of the lower secondary school students of the Demonstration School of Ramkhamkaeng University. *Ramkhamkaeng Research Journal* 8(1), 148-162. (In Thai)
- The National Education Act, (1999), as amended (No. 2) (2002) and No. 3 (2010) (1999, 19 August). *The Government Gazette. Issue 116, Part 74. P 1*. (In Thai)
- Vitayatorana, T. (1999). *Media Exposure: Knowledge and Attitude toward the 1998 Constitution Of University Students*. Pathum Thani: Rangsit University's Fund in 1999. (In Thai)
- Vitayatorana, T. (2001). *Thai Daily Newspaper Reporters' Knowledge, Attitude and Political Participation as Required by The 1998 Constitution*. Pathum Thani: College of Digital Communication Arts. (In Thai)